

Мельничук П.О.

студентка,

Науковий керівник: Ейвас Л.Ф.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Криворізький державний педагогічний університет

ВИЗНАЧЕННЯ ТИПОЛОГІЇ ДИЗАЙН-ДІЯЛЬНОСТІ В ПРАЦЯХ ТЕОРЕТИКІВ ДИЗАЙНУ

В наш час продовжується формування й уточнення типології дизайну, що безпосередньо пов'язане із стрімким розвитком науки та технологій, змінами у духовному житті та у культурно-суспільних запитах до дизайнерської творчості (проектно-художньої творчої діяльності).

В дослідженнях теоретиків дизайну порушуються проблеми уточнення типології, змісту, принципів і закономірностей дизайнерської діяльності (В. Аронов, Т. Бистрова, В. Даниленко, М. Єрмаков, В. Глазичев, Ю. Манусевич, В. Медведев, С. Михайлов, І. Розенсон, Ф. Рунге та інші)

Як влучно вказує В. Медведев, «специфіка сутності дизайну як одного з видів проєктно-творчої діяльності може бути виявленою при з'ясуванні того, на що направлена дизайн-діяльність, який аспект цієї діяльності...» [4, с. 14].

Виходячи з того, що предметами дизайну є виробниче обладнання, господарське обладнання, побутова техніка, меблі, посуд, одяг, системи муніципального, виробничого та житлового середовища, власне, системи інформації та багато іншого, варто чітко розрізняти види дизайну, такі як «проєктування індустріальних (промислових) виробів, дизайн середовища, графічний дизайн, суспільно-цивілізованої області і т. д». (В. Розін) [5, с. 103].

Говорять про сформованість 12-ти основних груп в спеціалізаціях дизайну (В. Медведев): дизайн машин, приладів, інструментів; дизайн транспортних засобів та середовища транспортування; дизайн побутових виробів (культурних й господарчих); дизайн меблів побутового, медичного, виробничого, навчального, культурно-дозвільного, спортивного призначення тощо; дизайн одягу та аксесуарів, взуття, головних уборів, білизни тощо; дизайн текстилю; дизайн інтер'єру (різного стилю та призначення); дизайн іграшок та ігор; дизайн прикрас та сувенірної продукції; дизайн експозицій (виставок), презентацій, масових святкових та спортивних заходів, концертів тощо; дизайн

архітектурно-предметного середовища; дизайн візуальної інформації, реклами, пакування, фірмових графічних стилів [4, с. 28].

Водночас, типологічну структуру напрямів дизайн-проектування кінця ХХ ст. В. Медведєв узагальнює й структурує за типами: дизайн окремих виробів (масовий та одиничний); дизайн комплексів виробів (наборів) та їх ансамблів; дизайн комплексів (предметних систем) виробів; дизайн предметно-процесуальних систем (дизайн-програм) [4, с. 27].

В свою чергу, Г. Коптева, розкриваючи зв'язки між видами проектування системи «дизайнів», виділяє провідні сфери дизайнерської творчості за спеціалізаціями – графічний, промисловий, архітектурний дизайн, дизайн середовища, пов'язуючи їх з характерними особливостями власне, їх сфери. У якості визначальних категорій дослідниця обирає: суб'єкт проектування, об'єкт проектування, форми обслуговування, орієнтири творчості, морфологія й тип «носія» об'єкту проектування [3, с. 36].

Вслід за В. Медведєвим, Г. Коптева називає види дизайну: графічний дизайн (візуальні комунікації, реклама, упаковка, фірмовий стиль, поліграфія, комп'ютерна графіка), промисловий дизайн, арт-дизайн, архітектурний дизайн (масове житло, суспільні та виробничі споруди масового будівництва, інженерні споруди), ландшафтний дизайн (створення штучних, реабілітація зруйнованих ландшафтів, декоративна дендрологія), середовищний дизайн (інтер'єри, міське середовище, «середовище-подія» [3, с. 37].

Говорячи про ландшафтне проектування В. Аронов констатує, що – це дизайн середовища існування людини, дизайн рослинного та деревного оточення, узгодження природних об'єктів зі штучно створеними людиною, що набуває значення «комплекту, набору, ансамблю, комплексу, системи» в сферах життєдіяльності людини, там, культурно обумовлених людською взаємодією [1, с. 73].

Аналізуючи проблему типології дизайн-діяльності, Є. Бистрицький дає визначення поняттю «послуги графічного проектування». На його думку це проектування «символів-знаків, логотипів, послуги дизайнерів, що проектують друковану продукцію <...> послуги стилізації і арт-дизайну, що приділяють основний інтерес виразності потрібних і корисних об'єктів...». [2, с. 73].

Наприкінці ХХ – початку ХІХ ст. з'являються нові типи проектної (дизайнерської) діяльності. З-поміж них: пабліш-арт – так званий, народний (міський) дизайн; нон-дизайн – організація процесів виробництва, обслуговування, збуту, навчання; web-дизайн – проектування інтерактивних web проектів; сайнс-дизайн – загальнонаукове проектування; маркетингове проектування; футуро-дизайн; «кустарний» дизайн (ремісничий дизайн, заснований на

індивідуальному експерименті); кітч-дизайн – елементарний (кухонний) дизайн; арт-проекування – мистецько-смысловий, елітарний дизайн; психо-дизайн – проектування інтер'єрів, архітектурних і ландшафтних об'єктів під психологічні особливості потреби певної людини. Перспективними напрямками сучасного дизайну є екологічний дизайн, біодизайн, кібернетико-свистичний дизайн.

Отже, коротке дослідження праць науковців щодо типології дизайн-діяльності не вичерпує всієї проблеми, але дає можливість стверджувати, що попри наявність сформованої типологічної структури, проектна діяльність перебуває в процесі формування та розвитку, що потребує її подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Аронов В.Р. Дизайн і мистецтво. Москва, 1984. 126 с.
2. Бистрицький Є.К. та ін. Буття людини в культурі (досвід онтологічного підходу). Київ, 1992. 320 с.
3. Коптева Г.Л. Дизайн міського середовища: Конспект лекцій для студентів 5 курсу денної форми навчання напряму 1201 – «Архітектура» спеціальності 7.120102, 8.120102 – «Містобудування». Харків : ХНАМГ, 2008. 88 с.
4. Медведев В. Ю. Сущность дизайна: теоретические основы дизайна : учеб. пособие. СПб. : СПГУТД, 2009. 110 с.
5. Розін В.М. Проектування як об'єкт філософсько-методологічного дослідження. *Питання філософії*. 1984. № 10. С. 100–111.
6. Сьомкін В.В. Дизайн, Тенденції та напрямки розвитку : монографія. Київ : Альтерпрес, 2009. 528 с.

Нестеренко А.В.

студентка,

Науковий керівник: Ейвас Л.Ф.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Криворізький державний педагогічний університет

ВАЗОНИ – ДЕКОРАТИВНІ ФОРМИ В ІНТЕР'ЄРІ

У сучасному світі свідомість людей виходить за межі стандартного мислення, що відбивається на проектній діяльності в сфері дизайну. Свідомо і цілеспрямовано створюючи образ речі, дизайнери «вносять» в неї конкретний зміст та задум, змушуючи її служити людині, збуджуючи одночасно відповідні почуття і настрої [2, с. 45; 6, с. 17]. У сфері